

UZMAN

HİLMİ DEVELİ

hilmideveli@kobi-efor.com.tr

Cari Açığa Çare; Üretim, Üretim, Üretim...

12 Haziran'da gerçekleştirilen Milletvekili seçimleri sonrası oluşacak yeni Meclis, bir yandan toplumun beklentilerine uygun ve en geniş uzlaşa ile hazırlanacak "Yeni Anayasa" yaşama geçirilirken diğer yandan "Ekonominin Soğutulması"na yönelik önlemlerin hızla uygulamaya konulması gerekiyor. Yeni Meclis'in ülkemize hayırlı olmasını dilerken seçimlerin galibi yüzde 50 oy alan AKP'yi kutlamak gerekiyor. Seçim sonrası ekonomideki bazı göstergelerin giderek netleşmesiyle birlikte başta TCMB olmak üzere BDDK gibi özerk kuruluşlar ekonomide bir dizi kararları yürürlüğe soktular. Hazine Müsteşarlığı'nın 31 Mayıs tarihi itibarıyla açıkladığı "Türkiye'nin Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku" verilerine bakıldığında ekonomide alınması gereken önlemlerin gerekliliği bir kez daha görülmekte. 31 Mayıs itibarıyla verilere göre brüt borç stoku 492.1 milyar TL. Borç stokunun 357.9 milyar TL tutarındaki kısmı Türk Lirası cinsinden, 134.2 milyar TL tutarındaki kısmı döviz cinsi borçlardan oluşuyor. İç borç stoku 362.7 milyar TL'yle toplam merkezi yönetim brüt borcunun yüzde 73.7'sini, dış borç stoku ise 129.4 milyar TL ile yüzde 26.3'ünü oluşturduğu görülmekte. Ayrıntılara bakıldığında iç borç stoku içerisinde piyasaların payı 306.6 milyar TL ile yüzde 85.5 olurken kamu kesiminin iç borç stoku içindeki payı 56 milyar TL'yle yüzde 15.5 olarak gerçekleşmiş. Dış borç stokunun 75.2 milyar TL'sini tahvil, 54.2 milyar TL'sini krediler oluşturmaktadır. Krediler içinde uluslararası kuruluşların borcu 33.2 milyar TL, hükümet kuruluşlarının ise 10.2 milyar TL olduğu belirlendi. Hazine alacak stoku içinde en yüksek payı, 14.6 milyar lirayla mahalli idarelerin aldığı görülmekte. Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku'nun durumu özetle bu.

Cari Açık'a gelince. Cari açık bilindiği gibi "Bir ülkenin ürettiğinden fazla harcaması" anlamına gelmektedir. Ürettiğinizden fazla yaptığımız harcamanın kaynağı ise dış borçtur. Dış borcu iki iş için de alabilirsiniz birincisi yeni yatırımlar yapmak, diğeri ise bütçe açığını kapatmak da kullanabilirsiniz.

Burada cari açık da sorun olarak uzun süreli kamu yatırımlarından kaynaklanan borçlanma riski taşıyan özel sektörün yatırım amaçlı borçlanması ödenebilir borç olarak görülmektedir. Cari açığın artmasında, dış ticaret açığındaki büyüme etkili olurken verilerde geçen yılın Ocak-Nisan döneminde 12 milyar 926 milyon dolar olan mal dengesi açığı, bu yıl aynı dönemde, yüzde 119.03 artışla 28 milyar 313 milyon dolara ulaştığı görülüyor. TCMB verilerine göre, özel sektörün yurtdışından sağladığı kredi borcu stoku Nisan 2011 itibarıyla 126.1 milyar USD seviyesine ulaştı. Merkez Bankası verilerine göre özel sektörün borç yükü de şöyle; özel sektörün yurtdışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu, Nisan ayı sonunda yılın ilk çeyreğine kıyasla yüzde 2.9 artarak, 126 milyar 112.4 milyon dolar oldu. Mart sonu itibarıyla özel sektörün yurtdışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu 122 milyar

481.9 milyon dolar düzeyindeydi. Uzun vadeli kredi borcunun 91.2 milyar doları Avrupa, 141 milyon doları Afrika, 17.8 milyar doları Amerika, 16.9 milyar doları Asya ve 60.7 milyar doları da Okyanusya ve Kutup bölgelerinden temin edilen borçlardan oluştuğu görülüyor.

Cari açığı azaltabilmenin yöntemleri arasında görülen içerideki tüm harcamaların kısıtlanması yani tasarrufa gidilmesi diğeri ise daha çok katma değer yaratarak, üreterek ihrac etmekten geçmekte olduğu bilinmektedir. Yatırımları azaltarak tasarrufa yönelmek doğru bir yöntem değildir. İç piyasadaki talebi azaltırken piyasaları durgunlaştıracak ölçülerden kesinlikle kaçınılmalı. Sonuç olarak tasarrufun kontrollü olması gerekiyor.

Seçim sonrası alınan kararlardan biri de Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) tarafından alınan kararlar oldu. BDDK taşıt ve konut dışındaki tüketici kredilerindeki genel karşılık oranlarını yeniden belirledi. Resmi Gazete'de Genel Karşılıklar başlığı altında yayımlanan düzenlemeye göre; taşıt ve konut kredileri dışındaki tüketici kredilerine oranı yüzde sekizden üzerine bulunan bankalar, genel karşılık oranını Birinci Grup'ta izlenen taşıt ve konut kredisi dışındaki tüketici kredileri için kredilerin vadeleri boyunca yüzde dört olarak, İkinci Grup'ta izlenen taşıt ve konut kredisi dışındaki tüketici kredileri için kredilerin vadeleri boyunca yüzde sekiz olarak uygulayacaklar. Cari açığı azaltmanın diğer yöntemi ise katma değerli ürünlerin ihracatı idi. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), 18'inci Olağan Genel Kurulunda konuşan Devlet Bakanı Zafer Çağlayan, "1 Ocak-24 Haziran 2011 itibarıyla ihracatın 65 milyar dolara ulaştığını açıklarken konuşmasında "İhracatta da bu yıl için orta vadeli programda koymuş olduğumuz 127 milyar doları aşacağız ve cumhuriyet tarihimizin rekorunu kırarak 135 milyar dolarlık ihracatı birlikte göreceğiz. Cari açığın yüksekliğinden herkes şikayetçi. Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun yılbaşına kadar Türkiye'de yapılmış olduğu hatalı uygulama Türkiye'yi bu hale getirmiştir. Bu yüksek faiz politikası ihlali artıran en büyük neden olmuştur. Bu konuda suçun tamamı Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'ndadır" sözleriyle cari açığın suçlusunu işaret etmiş oldu. İhracatta katma değerli üretim yapılabilmesi için de mutlaka Ar-Ge ve inovasyona-yenilikçi ürün anlayışına önem verilmesi bu bağlamda yapılacak destekler daha basit ve uygulanması kolay olmalıdır. Yeni yatırımlarda yeni teknolojiler seçilmeli yatırımın önündeki engeller kaldırılmalı, üretimi destekleyecek primlerin ve çalışanların vergi yüklerinin azaltılması, vergi reformu, enerjide maliyetlerin aşağıya çekilmesi gibi ve uluslararası pazarlarda sürdürülebilir rekabet gücünün artırılmasına yönelik kararlar ile yeni belirlenen Sanayileşme Stratejileri ve KOBİ Eylem Planı'nda yer alan bir dizi kararlar hızla yaşama geçirilmelidir. Cari açığın kapatılması, iç ve dış borçların ödenebilmesinin çözümü yeniden borçlanma değil katma değerli üretim ve ürettiğini satılabilmek olmalıdır.

**Yatırımın
önündeki engeller
kaldırılmalı, üretimi
destekleyecek
primlerin ve
çalışanların vergi
yükleri azaltılmalı,
vergi reformu
yapılmalı,
enerjide
maliyetler aşağıya
çekilmeli,
Sanayileşme
Stratejileri ve KOBİ
Eylem Planı'nda yer
alan bir dizi kararlar
hızla yaşama
geçirilmelidir.**